

УДК 633.11”321”:361.58.048

ОБГРУНТУВАННЯ НОРМ ВИСІВУ НАСІННЯ В ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ

Кучер А.В., аспірант

Науковий керівник – Гораш О.С., д.с.-г.н., професор
Подільський державний аграрно-технічний університет

У статті розглядається проблема впливу норм висіву насіння на врожайність пшениці м'якої ярої. Встановлено, необхідність більш детального вивчення комплексного впливу агротехнічних факторів вирощування пшениці ярої.

Ключові слова: пшениця яра, норми висіву насіння, врожайність, вирощування.

Постановка проблеми: Вивчення норми висіву зернових має тисячолітню історію, їй присвячено велику кількість експериментальних і теоретичних робіт, а єдиної думки серед дослідників про її розмір чи навіть про значення у формуванні врожаю досі немає. Необгрунтоване збільшення норм висіву зменшує реалізацію потенціальної продуктивності злаків. Формуються нерівномірні за густотою стояння посіви: або загущені, або зріджені в місцях випадання рослин.

Мета: Встановлення оптимальних норм висіву насіння в технології вирощування пшениці ярої.

Виклад основного матеріалу: Аналіз тенденцій розвитку зернового господарства показує, що основний шлях до збільшення валових зборів зерна – підвищення врожайності за рахунок упровадження нових культур і сортів, більш повного використання їх потенціальних можливостей та удосконалення технології вирощування. У цьому плані пшениця яра є цінною продовольчою культурою.

Яра пшениця – культура ранньої сівби і дуже вимоглива до сприятливого водного режиму протягом усього періоду вегетації. Її насіння починає проростати при температурі плюс 1-2 °С, сходи переносять нетривалі приморозки до 10⁰С[1].

Технологія вирощування сільськогосподарських культур, зокрема пшениці ярої, стають складнішими і наукоємнішими. Формування врожаю – це складний процес, який визначається генетичною програмою рослини і зовнішніми умовами. Щоб забезпечити високий урожай, необхідно мати повну інформацію про всю багатогранність дії окремих чинників і їх взаємодію, що беруть участь у рості та розвитку рослин, вміти передбачати реакцію рослин на них.

У зв'язку з упровадженням у виробництво нових сортів та інтенсифікації елементів технології вирощування, питання оптимальної норми висіву ярої м'якої пшениці знову набуває актуальності та є предметом постійного вивчення як вітчизняних, так і зарубіжних учених.

**Всеукраїнська науково-практична конференція
«Виробництво екологічно безпечної сільськогосподарської продукції:
проблеми та перспективи»**

Для нормального росту і розвитку рослинам необхідна відповідна площа живлення, за якої вони зможуть отримувати вологу, світло та поживні речовини в достатній кількості. Оптимальна норма висіву, у першу чергу, визначається ґрунтово-кліматичними умовами конкретної зони вирощування[2].

Урожай зменшується як при зрідженому, так і при загущеному стоянні рослин. У загущених посівах внаслідок недостатньої освітленості на початку стеблуння значна частина пагонів і цілих рослин відмирає, а в тих, що збереглися, сповільнюється розвиток, формується щупле зерно і в кінцевому результаті - зменшується урожайність. Збільшення норми висіву призводить до сильнішого ураження хворобами. У загущених посівах рослини витягуються, схильні до вилягання. Вони погано загартовуються, більше пошкоджуються шкідниками. Різко зменшується активність фотосинтетичної діяльності рослин[2;3].

Усі ці несприятливі чинники разом взяті, а також взаємне пригнічення рослин у процесі росту зменшують загальне виживання до моменту збирання, продуктивність окремих рослин і посівів у цілому.

Необґрунтоване збільшення норм висіву зменшує реалізацію потенціальної продуктивності злаків. Формуються нерівномірні за густотою стояння посіви: або загущені, або зріджені в місцях випадання рослин. При цьому чим вища норма висіву, тим гірша рівномірність стояння рослин[3].

Напрям 1

«Виробництво екологічно безпечної сільськогосподарської продукції»

На зріджених посівах урожайність зменшується внаслідок неповного використання площі живлення і більшої забур'яненості посівів.

За даними окремих авторів, науково-дослідних установ і сортодільниць, оптимальні норми висіву сортів ярої пшениці коливаються у межах 4,5-6,0 млн./га. Серед причин такої завищеної витрати насіння можуть бути низька якість сівалок, недостатній рівень технологічної дисципліни. До цього слід додати і деякі наукові рекомендації, що закликають до збільшення норми висіву з метою підвищення врожайності. Такі норми висіву не є науково обґрунтованими. Вони не тільки не впливають на зростання урожайності, але й значно погіршують його якість, збільшують кількість використовуваних пестицидів і собівартість зерна[4;5].

Максимальні показники розвитку структурних елементів продуктивності колосу і рослини досягаються при нормі висіву – 4,5 млн. шт./га і мають чіткі сортові відмінності. Так, у дослідженнях, які проводились з 2004 по 2006 рік на землях Миколаївського інституту агропромислового виробництва УААН, встановили що максимальну врожайність можна отримати при нормі висіву 4,5 млн. шт./га, вона суттєво знижується із збільшенням її до 6,5 млн. шт./га. Оцінка ступеню дії і взаємодії досліджуваних факторів у структурі досліду показав, що найбільш потужним фактором формування величини врожайності є норма висіву (46,4%).

Висновок: Порівнюючи оптимальні в кінці минулого сторіччя рекомендації норми висіву для пшениці ярої м'якої [2; 3; 4], приходимо до висновку, що для сучасних сортів цієї культури оптимальні норми висіву досі не встановлені та потребують більш детальнішого вивчення. Проведені раніше дослідження дозволяють зробити висновок про те, що за рахунок оптимізації норми висіву можлива висока реалізація врожайних властивостей нових сортів пшениці ярої.

Список літератури:

1. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур/ В.В.Лихочвор. – 2-е вид., випр.. – К.: Центр навч. Літ., 2004. – 808с.
2. Ватуля Є. О. Яра пшениця / Є. О. Ватуля. К. : Урожай, 1965. – 63 с
3. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології вирощування основних польових культур. Львів: НВФ “Українські технології”, 2006. – 730с.
4. Интенсивные технологии возделывания зерновых и технических культур / [под ред. И. П. Зинченко, И. М. Карасюка]. – К. : Вища школа. – 1988. – 327 с.
5. Зінченко О.І., Салатенко В.Н., Білоножко М.А. Рослинництво: Підручник // За ред. Зінченка О.І. – К.: Аграрна освіта, 2001. – 382 с.

ОБОСНОВАНИЕ НОРМ ВЫСЕВА СЕМЯН В ТЕХНОЛОГИИ ВОЗДЕЛЫВАНИЯ МЯГКОЙ ЯРОВОЙ ПШЕНИЦЫ

В статье рассматривается проблема влияния норм высева семян на урожайность пшеницы мягкой яровой. Установлено, необходимость более детального изучения комплексного влияния агротехнических факторов возделывание пшеницы яровой.

Ключевые слова: пшеница яровая, нормы высева семян, урожайность, возделывание.

THE JUSTIFICATION SEEDING RATES OF SEEDS IN CULTIVATION TECHNOLOGY OF SOFT SPRING WHEAT

In the article the problem of influence of norms of sowing of seed is examined on the productivity of wheat soft furious. It is set, necessity of more detailed study of complex influence of agrotechnical factors of growing of wheat furious.

Keywords: spring wheat, seeding rate, yield, growing.